

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. Fakss: 67830770. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2023. gada 30. jūnijā

Satversmes tiesas 4. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Jānis Neimanis, tiesneši Anita Rodiņa un Artūrs Kučs,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto Administratīvās apgabaltiesas (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 111/2023),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt likuma „Par pagaidu papildu prasībām Saeimas deputātu un pašvaldību domju deputātu darbam” (turpmāk – Likums) 7. pantu un 8. panta pirmo teikumu par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 96. pantam un 101. panta pirmajai daļai.

2. Likuma 7. pants noteica, ka pašvaldības domes deputāta pilnvaras īstenot ir tiesīgs tikai tāds deputāts, kurš līdz 2021. gada 15. novembrim ir ieguvis un uzrādījis pašvaldības vēlēšanu komisijai sertifikātu. Pašvaldības vēlēšanu komisija tuvākajā domes sēdē ziņo par deputātiem, kuri nav uzrādījuši sertifikātu.

Savukārt Likuma 8. panta pirmais teikums paredzēja – ja pašvaldības domes deputāts nav ieguvis un uzrādījis sertifikātu, deputāta pilnvaras aptur, pieņemot attiecīgu domes lēmumu.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktam Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 9. punkts noteic, ka tiesības iesniegt pieteikumu par lietas ierosināšanu ir tiesai, izskatot lietu. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.¹ panta pirmās daļas 2. punktu pieteikums iesniedzams, ja tiesa, izskatot administratīvo lietu apelācijas instancē, uzskata, ka norma, kas būtu jāpiemēro attiecīgajā lietā, neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai.

Pieteikuma iesniedzējas izskatīšanā ir administratīvā lieta, kurā tiek lūgts atcelt administratīvo aktu, ar kuru uz Likuma 7. panta pirmā teikuma un 8. panta pirmā teikuma pamata apturētas pieteicējas – pašvaldības domes deputātes – pilnvaras.

Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka Likuma 7. panta pirmais teikums un 8. panta pirmais teikums ierobežoja pieteicējai Satversmes 101. panta pirmajā daļā garantētās tiesības piedalīties pašvaldības darbībā, kā arī ierobežoja viņai Satversmes 96. pantā garantētās tiesības uz fizisko integritāti un izvēles brīvību jautājumos par savu ķermeni. Pieteikuma iesniedzēja norāda, ka pašvaldības domes un komiteju sēdes līdz pieteikuma iesniegšanai tiesā notikušas attālināti. Tas liecinot par to, ka attiecībā uz pieteicēju piemērotais regulējums nebija samērīgs un likumdevēja mērķi nodrošināt sabiedrības veselības un drošības

interesēm atbilstošu rīcību Covid-19 infekcijas izplatības apstākļos bija iespējams sasniegt, neapturot pašvaldības deputāta pilnvaras. Tādēļ tā nolēmusi iesniegt pieteikumu Satversmes tiesā un apturēt tiesvedību minētajā administratīvajā lietā.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot tam Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktu tiesas uzskats par apstrīdētās normas neatbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normai ir juridiski jāpamato. Tādējādi tiesai pieteikumā ir jāietver juridiski argumenti gan par apstrīdētās tiesību normas saturu, gan par augstāka juridiska spēka tiesību normas (tiesību principa) saturu un šo normu pretrunu, kuru nav iespējams atrisināt ar citām juridiskām metodēm. Tāpat pieteikumā, ja apstrīdēta vairāku tiesību normu atbilstība vairākām augstāka juridiskā spēka tiesību normām, ir jānorāda juridiskā argumentācija, kurā pamatota katras pieteikumā apstrīdētās normas neatbilstība katrai pieteikumā norādītajai augstāka juridiskā spēka tiesību normai.

Pieteikumā norādīts, ka Likuma 7. pants un 8. panta pirmais teikums neatbilst Satversmes 96. pantam un 101. panta pirmajai daļai. Tomēr pieteikumā ietvertais pamatojums neatspoguļo tiesas veikto Likuma 7. panta un 8. panta pirmā teikuma subsumciju katrai pieteikumā norādītajai Satversmes normai – kāds ir katras pamattiesības apjoms, aizsardzības tvērums, apstrīdēto normu saturs, sistēma un mērķis, kā izpaužas ar katru apstrīdēto normu radītais šo pamattiesību aizsargāto tiesību aizskārums.

Vērtējot apstrīdētās normas atbilstību pamattiesībām, kas aizsargā personas brīvību, Satversmes tiesa noskaidro: 1) vai apstrīdētajā normā noteiktais pamattiesību ierobežojums ir noteikts saskaņā ar likumu; 2) vai tam ir leģitīms mērķis; 3) vai tas ir samērīgs ar tā leģitīmo mērķi. Pieteikumā nav pamatojuma, vai pieteikumā norādītie pamattiesību ierobežojumi ir noteikti saskaņā ar likumu.

Savukārt noskaidrojot to, vai pamattiesību ierobežojums ir samērīgs ar tā leģitīmo mērķi, Satversmes tiesa pārbauda: 1) vai ierobežojums ir piemērots leģitīmā mērķa sasniegšanai; 2) vai mērķi nav iespējams sasniegt ar citiem, indivīda pamattiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem; 3) vai labums, ko gūst sabiedrība no noteiktā ierobežojuma, ir lielāks par indivīdam nodarīto kaitējumu.

Pieteikumā norādīts, ka pieteicēja apgalvojot, ka saskaņā ar viņas rīcībā esošo informāciju Liepājas valstspilsētas pašvaldībā gan domes, gan komiteju sēdes līdz pieteikuma iesniegšanai tiesā notika attālināti, un tas norādot uz to, ka

attiecībā uz pieteicēju piemērotais regulējums nebija samērīgs. Pieteikuma iesniedzēja norāda, ka Likuma 7. panta pirmais teikums un 8. panta pirmais teikums nesamērīgi ierobežojot pašvaldības deputāta tiesības un personas tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību, jo bijuši citi mazāk ierobežojoši līdzekļi, piemēram, attālinātas piedalīšanās domes un komisiju sēdēs vai arī Covid-19 testa veikšana. Tomēr šādam viedoklim pieteikumā nav sniegts izvērstis juridiskais pamatojums. Kolēģija konstatē, ka likumprojekta anotācijā (*sk. 13. Saeimas likumprojektu reģistra datubāzē iekļauto informāciju par likumprojektu Nr.1386/Lp13, pieejama: saeima.lv*) norādīts, ka esot „*jāņem vērā arī apstākļi, ka testētā persona var atrasties tā, saucamajā inkubācijas periodā (kad testa rezultāts vēl ir negatīvs; arī šādi gadījumi ir nereti), kas rada viltus drošības sajūtu attiecīgajai personai; rezultātā brīdī, kad testētais cilvēks kļūst infekciozs, viņš jau var būt paspējis inficēt ievērojamu skaitu citu cilvēku; tādēļ testēšana varot būt tikai kā papildu drošības apstākļi, bet testēšana negarantējot epidemioloģiski drošus darba apstākļus*”. Tāpat likumdevējs Likuma anotācijā ir norādījis, ka „*paredzētais ierobežojums ir vērsts uz paša deputāta veselības aizsardzību*”. Pieteikumā nav pamatots, kā Pieteikuma iesniedzējas norādītie alternatīvie līdzekļi sasniegtu likumdevēja mērķi tādā pat kvalitātē.

Pieteikuma iesniedzēja norāda arī, ka Satversmes tiesā pēc Saeimas deputātes pieteikuma ir ierosināta lieta Nr. 2022-20-01, kurā apstrīdēta Likuma 2. panta atbilstība Satversmes 96. pantam un 101. panta pirmajai daļai. Lietā Nr. 2022-20-01 apstrīdētā norma esot saturiski līdzīga izskatāmajā administratīvajā lietā piemērotajam Likuma 7. pantam. Tomēr Satversmes tiesas likums neparedz, ka par pieteikuma juridisko pamatojumu varētu atzīt cita pieteikuma, uz kura pamata jau tikusi ierosināta lieta Satversmes tiesā, juridisko pamatojumu. Katram pieteikumam ir jāatbilst Satversmes tiesas likuma prasībām, tostarp katrā pieteikumā ir ietverams arī tā juridiskais pamatojums.

Pieteikuma iesniedzēja apstrīdējusi visu Likuma 7. pantu. Tomēr 7. pants sastāv no diviem teikumiem ar atšķirīgu saturu. Pieteikuma iesniedzēja nav norādījusi juridiskus argumentus tam, kāda ir Likuma 7. panta nozīme administratīvās lietas izspriešanā un kā izpaužas Likuma 7. panta otrā teikuma iespējamā neatbilstība Satversmes 96. pantam un 101. panta pirmajai daļai.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 4. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc Administratīvās apgabaltiesas pieteikuma (pieteikums Nr. 111/2023).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Jānis Neimanis